

Bijlage 1: Wettelijke kaders, toelichtingen en grondslagen artikelen

Hoofdstuk 1: Algemene bepalingen

Wettelijk kader

De gemeenteraad stelt een gedragscode vast voor de leden van de raad (artikel 15 lid 3, Gemeentewet).

Hoofdstuk 2: Voorkomen belangenverstrengeling

Wettelijk kader

Afleggen eed of belofte (artikel 14 Gemeentewet).

Alvorens hun functie te kunnen uitoefenen, leggen de leden van de raad in de vergadering, in handen van de voorzitter, de volgende eed (verklaring en belofte) af:

"Ik zweer (verklaar) dat ik, om tot lid van de raad benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.

Ik zweer (verklaar en beloof) dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Ik zweer (beloof) dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van de raad naar eer en geweten zal vervullen.

Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!"

Of

Dat verklaar en beloof ik!"

Stemonthouding

Een raadslid neemt niet deel aan de (beraadslaging en) stemming over:

- een aangelegenheid die hem rechtstreeks of middellijk persoonlijk aangaat of waarbij hij als vertegenwoordiger is betrokken (artikel 28 Gemeentewet).
- de vaststelling of goedkeuring der rekening van een lichaam waaraan hij rekenplichtig is of tot welks bestuur hij hoort (artikel 28 Gemeentewet).

Het bestuursorgaan waakt ertegen dat tot het bestuursorgaan behorende of daarvoor werkzame personen die een persoonlijk belang bij een besluit hebben, de besluitvorming beïnvloeden (artikel 2:4, tweede lid, Algemene wet bestuursrecht).

Incompatibiliteiten en nevenfuncties (verboden overeenkomsten / handelingen)

Verboden overeenkomsten/handelingen:

- raadsleden mogen in geschillen, waar de gemeente(bestuur) partij is, niet als advocaat, adviseur of gemachtigde werkzaam zijn. Zij mogen bepaalde overeenkomsten, waar de gemeente bij betrokken is, niet rechtstreeks of middellijk aangaan. Van verboden overeenkomsten kan ontheffing worden verleend (artikel 15, eerste en tweede lid, Gemeentewet).
- Onverenigbaarheid van functies: het zijn van een raadslid sluit het hebben van een aantal andere functies uit (artikelen 13 Gemeentewet).
- Pleegt een raadslid een verboden handeling als bedoeld in artikel 15 Gemeentewet, dan kan hij door de voorzitter van de raad in zijn betrekking worden geschorst. Vervolgens kan het vertegenwoordigende orgaan hem van zijn lidmaatschap vervallen verklaren, mits de geschorste in de gelegenheid is geweest zich mondeling te verdedigen. Ook tegen dit besluit is beroep mogelijk bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (artikel X1 en X8 Kieswet).

Vervulling en openbaring nevenfuncties:

- voor raadsleden is bepaald dat zij geen nevenfuncties hebben die ongewenst zijn met het oog op een goede vervulling van hun functie, zie de verboden overeenkomsten / handelingen. Raadsleden maken openbaar welke andere functies dan het lidmaatschap van de raad zij vervullen (artikel 12 Gemeentewet).

Hoofdstuk 3: Informatie

Informatieplicht

Burgemeester en wethouders en elk van zijn leden zijn verplicht alle inlichtingen te geven die de volksvertegenwoordiging nodig heeft voor de uitoefening van zijn taak. Het betreft zowel een actieve als een passieve informatieplicht. Ook als individuele volksvertegenwoordigers informatie vragen zal die informatie aan de volksvertegenwoordiging moeten worden verstrekt. De informatie kan alleen worden geweigerd als die in strijd is met het openbaar belang (artikelen 169 en 180 Gemeentewet).

Toelichting artikel 3.1

Het is belangrijk de juiste maatregelen te treffen om te voorkomen dat onbevoegden vertrouwelijke en/of geheime gegevens kunnen bezitten, raadplegen of beschadigen. Daarbij moet in de digitale setting worden gedacht aan de beveiliging van de computer, smartphones e.d. met wachtwoorden en het niet onbeheerd achterlaten van USB-sticks met vertrouwelijke/geheime informatie.

Geheimhouding

Een ieder die is betrokken bij de uitvoering van de taak van een bestuursorgaan en daarbij de beschikking krijgt over gegevens waarvan hij het vertrouwelijke karakter kent of redelijkerwijs moet vermoeden, en voor wie niet reeds uit hoofde van ambt, beroep of wettelijk voorschrift ter zake van die gegevens een geheimhoudingsplicht geldt, is verplicht tot geheimhouding van die gegevens, behoudens voor zover enig wettelijk voorschrift hem tot mededeling verplicht of uit zijn taak de noodzaak tot mededeling voortvloeit (artikel 2:5 Algemene wet bestuursrecht).

De raad kan op grond van een belang, genoemd in artikel 5.1, eerste en tweede lid, van de Wet open overheid, geheimhouding opleggen. Ook de commissie dan wel, (de voorzitter van) kan geheimhouding opleggen (artikelen 87, 88 en 89 Gemeentewet).

De geheimhouding duurt voort totdat deze wordt opgeheven door het orgaan dat de geheimhouding oplegde, of – indien het aan de volksvertegenwoordiging is overgelegd – de volksvertegenwoordiging de geheimhouding opheft. Een lid van de volksvertegenwoordiging of van een door de volksvertegenwoordiging ingestelde commissie dat/die in strijd handelt met de geheimhoudingsplicht kan bij besluit van de volksvertegenwoordiging ten hoogste drie maanden worden uitgesloten van het ontvangen van informatie ten aanzien waarvan een verplichting tot geheimhouding geldt. Het schenden van de geheimhoudingsplicht is een misdrijf (artikel 272 Wetboek van Strafrecht).

Hoofdstuk 4: Geschenken, faciliteiten, diensten, excursies, evenementen en andere uitnodigingen

Wettelijk kader

De eed of belofte die op grond van artikel 14 Gemeentewet moet worden afgelegd heeft onder meer betrekking op het geven, aannemen of beloven van giften, gunsten of geschenken.

Geschenken

In deze gedragscode is het uitgangspunt dat geschenken, faciliteiten en diensten niet worden geaccepteerd als hiermee de onafhankelijke positie van het raadslid kan worden beïnvloed. Incidentele en kleine geschenken (met een geschatte waarde van € 50 of minder) kunnen door het raadslid worden aanvaard. Echter, deze mogen nooit op het huisadres worden bezorgd. Het richtbedrag van € 50 is gebruikelijk vanuit de praktijk, maar het is geen scherpe grens. Er zijn omstandigheden denkbaar waar elk geschenk, ongeacht de waarde, onacceptabel is. Duurdere geschenken worden in elk geval niet aanvaard. Zij worden teruggestuurd of worden eigendom van de gemeente. Dat zorgt voor een goede bestemming van het geschenk. In een openbaar register wordt opgenomen welke geschenken van meer dan € 50 de gemeente heeft aanvaard en welke bestemming daaraan is gegeven.

Hoofdstuk 5: Gebruik van voorzieningen van de gemeente

Wettelijk kader

Een raadslid geniet geen andere vergoedingen ten laste van de gemeente dan die bij of krachtens de wet- en regelgeving zijn toegestaan. Deze wet- regelgeving bestaat onder andere uit Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers, te weten hoofdstuk 3, afdeling 3.1. Een verdere uitdieping van het Rechtspositiebesluit is te vinden in de Verordening rechtspositie Raads- en commissieleden 2024 gemeente Buren.

Hoofdstuk 6 Gebruik sociale media

Wettelijk kader

Een raadslid bejegend een ander via sociale media met respect. Tijdens beeldvormende bijeenkomsten, oordeelsvormende bijeenkomsten en raadsvergaderingen draagt de voorzitter zorg voor de orde van de vergadering. Op voorstel van de voorzitter kan de raad besluiten een raadslid het verblijf in de vergadering te ontzeggen. Na aanneming daarvan, verlaat het lid de vergadering onmiddellijk. Zo nodig laat de voorzitter hem verwijderen. Bij herhaling van zijn gedrag kan het raadslid bovendien voor ten hoogste drie maanden de toegang tot de vergadering worden ontzegd (artikel 26 Gemeentewet).

Hoofdstuk 7 Toelichting

De raad is het hoogste bestuursorgaan van de gemeente en als zodanig verantwoordelijk voor de inhoud van deze gedragscode en voor een eenduidige interpretatie daarvan. En voor wijziging/aanvulling daarvan bij leemtes of onduidelijkheden.

De Gemeentewet verplicht de raad om voor zichzelf en voor de bestuurders een gedragscode vast te stellen. Aanvullend op de wettelijke regels die gelden voor politieke ambtsdragers, bevat de gedragscode een aantal materiële normen waaraan de politieke ambtsdragers zich committeren.

De burgemeester heeft de wettelijke taak om de bestuurlijke integriteit van zijn gemeente te bevorderen (Art. 170 lid 2 Gemeentewet). Hiermee is de verantwoordelijkheid voor de portefeuille 'integriteit' duidelijk belegd. De wettelijke bepalingen bieden de ruimte om naar gelang de situatie handelend op te treden, waarbij niet alleen gedacht moet worden aan het optreden bij incidenten. Belangrijk onderdeel is ook de preventie: ervoor zorgen dat integriteit en integriteitsbewustzijn in de bestuurlijke gremia besproken blijven en daarbij afspraken te maken over een regelmatige bespreking, Bijvoorbeeld een of twee keer per jaar, van het thema integriteit, zowel met de volksvertegenwoordiging als binnen het bestuur.

De burgemeester hoeft hier niet alleen voor te staan. Als het gaat om de gemeenteraad kan een daartoe aangewezen contactpersoon of vertrouwenspersoon (bijvoorbeeld de griffer) ook een belangrijke rol spelen. Daarnaast is goed denkbaar dat de gemeenteraad op voorstel van de burgemeester nadere afspraken maakt over de werkwijze die wordt gevolgd, ingeval zich een incident of een vermoeden van een integriteitsschending voordoet. Dat geef houvast en rust op het moment dat er gehandeld dient te worden. De gemeenteraad kan zelf onderling ook afspraken maken over hoe men elkaar aanspreekt. De onderwerpen, genoemd in artikel 7.2, zijn niet uitputtend.